

Katarina Čeliković, *Književnost u zrcalima : ogledi i eseji o književnosti Hrvata u Vojvodini*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2020., 254 str.

Književnost u zrcalima : ogledi i eseji o književnosti Hrvata u Vojvodini najnovija je knjiga Katarine Čeliković u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, iz 2020. godine. Ovo izdanje ujedno je i prvo u okviru biblioteke *Prinosi za istraživanje i interpretacije književne baštine*.

Autoričin boravak na kulturnoj i književnoj sceni vojvođanskih Hrvata mjeri se desetljećima, stoga ne iznenađuje ovako širok raspon zahvaćenih tema ili razdoblja. Sama knjiga podijeljena je u tri cjeline: prvi dio je „Književna baština kroz zrcalo povijesti“, slijedi „O skupljaču skupljeno“ te „Lirika u zrcalu“.

Kako u predgovoru kaže, rukopisi su nastali tijekom desetak godina i njihov izbor je sačinjen tako da ukazuje na temelje književnosti Hrvata u Vojvodini. Doista temeljna jest narodna književnost, a osobitu pozornost zavrjeđuju

njezini sakupljači i to je Čeliković dobro prepoznala i odnjegovala kroz brojne tekstove njima posvećene, kao i u svome dugogodišnjem kulturnom radu. Povezanost svakodnevnoga rada u kulturi i književno-povijesnih interesiranja autorice očituje se na svakome koraku. Najbolji i najočitiji primjer je njezino dobro poznavanje cjeloživotnoga djela Balinta Vujkova, velikoga sakupljača književne narodne baštine bačkih Hrvata. U njezinim radovima obrađuje se najprije vrlo detaljno Vujkovljeva djelatnost na sakupljanju književnoga narodnoga blaga, prije svega pripovjedaka, za koje autorica iznosi podatak kako ih je Vujkov skupio čak 1349. Osim Balinta Vujkova, svoje mjesto u oglecima i esejima zauzimaju i drugi sakupljači, popisivači i čuvari usmene književne baštine: Ive Prčić, Blaško Rajić – kao najznačajniji na ovome polju, ali se ukazuje i na značaj rada Ambrozija Šarčevića, biskupa Ivana Antunovića i drugih, koji su kroz različita razdoblja postojanja Hrvata na ovim prostorima provukli nit svjesnosti, rada i pamćenja te tako održali živim jezik, kulturu i književnost jednoga naroda. Katarina Čeliković nadovezuje se na tu nit svojim ukazivanjem na kontinuitet, pozivanjem na prethodnike i spajanjem njihovoga djela sa suvremenim dobom i čovjekom kulture koji zna da moramo znati odakle smo krenuli kako bismo znali i kamo idemo.

Sakupljenim blagom Katarina Čeliković pozabavila se i kroz zrcalo književne povijesti, književno-teorijski i na koncu i kroz izradu *Bibliografije narodnih pripovjedaka i djela Balinta Vujkova* 2013. Ističemo ovu poveznicu između vlastitih interesiranja, radnji namijenjenih stručnoj javnosti i izrade bibliografije kao konačnoga „proizvoda“ namije-

njenoga svima koji pokušaju prići djelu Balinta Vujkova. Suvremeni pristup ova-ko širokoj obradi teme podrazumijeva i traži i produkciju i prezentaciju, a potom i evaluaciju. Svi ovi koraci vidljivi su kroz rad Katarine Čeliković, kako neposredno kulturnoj javnosti, tako i zainteresiranim pojedincima upravo kroz ovo izdanje.

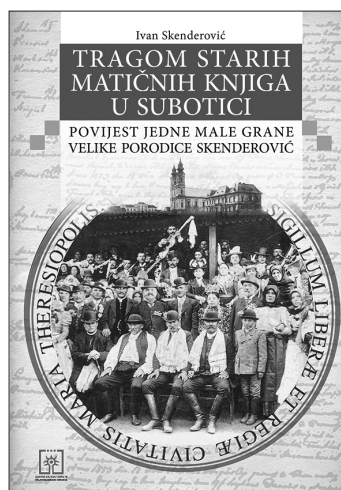
Naglasak smo stavili na autoričin rad vezan uz Balinta Vujkova, jer se on sam po sebi ističe, ali svakako valja spomenuti i na koji način se zrcali lirika u književno-kritičkim prikazima i ogledima ove autorice. Treća cjelina ove knjige donosi niz tekstova o hrvatskim pjesnicima kojima su zavičajnost i narodni govor, osobito bunjevačka, šokačka, pa i dalmatinska ikavica, neke od osnovnih odrednica.

Svojim prepoznatljivim stilom autorica Čeliković, i sama pjesnikinja, opisuje i prikazuje odraz pojedinačnih pjesničkih zbirki u zrcalu opusa autora, ali i kao jedinstveni i integralni dio hrvatske književnosti. Ona oslikava mjesto autora i djela u književnosti sinkronijski i dijakronijski, ukazujući na najvažnije točke svakog literarnog svijeta ponasob.

Glavne odlike autoričina stila i pristupa temama su jasnoća, povezivanje i mnoštvo literarnih i izvanliterarnih podataka, relevantnih za književno djelo.

Ovo esejističko i književno-kritičko izdanje vrijedan je doprinos suvremenom pogledu na književnu baštinu Hrvata u Vojvodini i kvalitetno štivo za sve one koji se njome bave ili se tek počinju s njome upoznavati. Autorica je u svoje zrcalo uhvatila odraz onih pojava i lica te književnosti koja zavrjeđuju punu pozornost stručne javnosti, ali i svih onih kojima je književnost ucrtana u odraz, kao što je slučaj s Katarinom Čeliković.

Klara Dulić Ševčić

Ivan Skenderović, *Tragom starih matičnih knjiga u Subotici. Povijest jedne male grane velike porodice Skenderović*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2020., 252 str.

Genealogija je jedno od najčešćih područja interesiranja i istraživanja u široj populaciji zaljubljenika prošlosti. Ujedno predstavlja i jedan od, uvjetno rečeno, najjednostavnijih izazova za istraživače, jer ne iziskuje detaljno poznavanje jezika izvora i ostale uvjete za prevladavanje šturih zapisa krštenja, vjenčanja i smrti jedinki. Ono što genealogiju čini tako interesantnom u očima šire mase jest njena priroda, koja je usko vezana uz jedinku. To zapaža vrlo dobro i sam autor monografije o Skenderovićima-Općinarima, Ivan Skenderović: „Za neke je to samo hobi i žele zadovoljiti svoju znatiželju; drugi se nadaju ostvariti pravo na nasljedstvo nekog dalekog i bogatog pretka; treći su, istražujući povijest svojih predaka, u potrazi za vlastitim identitetom.“ (str. 9).

Međutim, primjetno je također da genealogija kod nekih iscrpljuje interesiranje za prošlost. Jednostavnim riječima